

Гуторова А.О.

студентка,

Науковий керівник: Муртіщева А.О.

кандидат юридичних наук, асистент,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ЗНЯТТЯ МОРАТОРІЮ НА ПРОДАЖ ЗЕМЛІ, ЯК СЕКТОРАЛЬНА РЕФОРМА У СИСТЕМІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації спрямована на створення в Україні системи місцевого самоврядування європейської моделі, наділення об'єднаних територіальних громад повноваженнями та ресурсами, зокрема і земельними, що дадуть змогу реально стимулювати місцевий економічний розвиток.

Мета дослідження – окреслити основні теоретико-правові підходи щодо визначення поняття «секторальна реформа» в контексті здійснення децентралізації місцевого самоврядування в Україні та дослідити окремі проблемні питання зняття мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення.

Теоретичним підґрунтям дослідження процесів реформування, зокрема, секторальних реформ, стали праці: І. Бідзюри, М. Братковського, Б. Данилишина, В. Загурської-Антонюк, Т. Лункіної, В. Мамонової, О. Скрипнюка. Проте напрямки реформи в окремих сферах місцевого самоврядування потребують додаткового аналізу.

Проаналізувавши наукові доробки вчених, можна сказати, що поняття «секторальна реформа» не виокремлено із загального поняття «реформа». Однак безліч ресурсів згадують поняття «секторальна реформа» прив'язуючи його до процесу децентралізації місцевого самоврядування в Україні. З огляду на це варто навести визначення понять «реформа» та «сектор». Наприклад, як зазначає І.П. Бідзюра: «Реформа – це перетворення, зміна, перебудова якої-небудь сторони громадського життя; це нововведення будь-якого змісту» [2, с. 185]. Пугачов М.І. зазначає, що «сектор» це частина народного господарства, яка має певні соціальні й економічні ознаки [4, с. 16].

З урахуванням визначення поняття «реформа» і «сектор» можна сформулювати таке визначення «секторальної реформи» як комплексу заходів, якими вводяться на заміну старих нові відносини в певній сфері (секторі) життєдіяльності населення, що призводить до її зміни.

Одним з найважливіших етапів секторальних реформ у системі децентралізації місцевого самоврядування України стало реформування у сфері земельних відносин, що насамперед, передбачає зняття мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення. Підґрунтям такого реформування стало прийняття ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» № 552-IX від 31.03.2020 р. [1], що набирає чинності 01 липня 2021 р.

Прогресивними аспектами втілення норм цього нормативного акту для реформування місцевого самоврядування є: встановлення об'єктивної ринкової вартості земельних ділянок сільськогосподарського призначення у процесі їх економічного обігу та зростання капіталізації землі; збільшення інвестиційних можливостей аграрного сектора, зокрема, через розвиток іпотечного кредитування під заставу земель сільськогосподарського призначення; раціональний перерозподіл земель сільськогосподарського призначення та оптимізація їх використання; підвищення рівня мотивації праці через поєднання в особі громадянина України власника землі та виробника сільськогосподарської продукції; підвищення економічного благополуччя населення, створення на селі міцного економічно активного середнього класу [5, с. 151].

Ризики зняття мораторію на продаж землі, як секторальної реформи стосується кількості землі у власності однієї особи (юридичної або фізичної). Питання в тому, який орган та яким чином контролюватиме обсяг земель у власності особи, якою буде відповідальність за перевищення та яким буде механізм «обмеження» у праві власності тих осіб, що перевищили допустиму межу.

Неодмінний ризик – питання ціни та цільового призначення використання земель і мети їх набуття у власність. Без законодавчого визначення таких ризиків та відповідальності, ринок дійсно зможе підвищити ціну за гектар землі, однак чи стане такий ринок механізмом примноження капіталів окремих осіб чи все ж таки землю матимуть змогу купувати фермери та фермерські господарства з метою її використання, а не перепродажу – це вже питання до законодавця [6, с. 55].

Підсумовуючи вищевикладене, слід вказати наступне, що незважаючи на позитивну мету, якою керувався законодавчий та урядовий менеджмент, при скасуванні мораторію на продаж землі, законодавець зневілював ймовірність можливих маніпуляцій цим правом його суб'єктами. Освітлені ризики у цьому дослідженні мають бути врегульовані на законодавчому рівні, інакше секторальна реформа сільського господарства може призвести до незаконного збагачення зацікавлених суб'єктів, що призведе до провалу реформи місцевого самоврядування, особливо що стосується громад сіл та селищ.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» № 552-IX від 31.03.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text> (дата звернення: 04.11.2020).
2. Бідзюра І. П. Філософія системних реформ в Україні. *Політичний менеджмент*. 2016. С. 185–186.
3. Лункіна Т. І. Сучасний стан процесу децентралізації та перспективи її розвитку в Україні. *Modern economics*. 2020. № 19. С. 114–119.
4. Пугачов М. І. Агропродовольчий сектор України. *Економіка АПК*. 2018. № 11. С. 15–19.
5. Спіжова М.О. Ринок землі сільськогосподарського призначення в Україні: сучасний стан та перспективи. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2020. № 1. С. 108–113.
6. Чумакова Т. Ризики скасування мораторію на продаж землі. *Юридичний вісник*. 2020. № 6. С. 53–55.